

T. C. Resmî Gazete

Kuruluş Tarihi : (7 Teşrinievvel 1336) - 7 Ekim 1920

Yönetim ve yazı işleri için
Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat
Genel Müdürlüğüne
başvurulur

14 HAZİRAN 1974
CUMA

Sayı : 14915

Danıştay İctihatları Birleştirme Kurulu Kararı

Esas No : 1968/8
Karar No : 1973/14

ÖZETİ : Evvelce sehven kanuna aykırı olarak yapılmış bir terfi veya intibak işleminin kanunsuzluğunun tespitinden sonra idarece geri alınması sonucu fazla ödenmiş bulunan aylık ve ücret farklarının kararda belirtilen istisnalar dışında ancak ilk kanunsuz ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere 90 gün içinde geri alınabileceği hakkında.

Evvelce sehven kanuna aykırı olarak yapılmış bir terfi işleminin kanunsuzluğunun tespitinden sonra geri alınması neticesi fazla ödenmiş bulunan aylık ve ücret farklarının geri alınıp alınmayacağı hususunda Danıştay 5 inci Dairesinden birbirine uymayan aykırı ve çelişik kararlar çıkmış olduğundan bahisle Sezâi Özdemir isimli davacı Danıştay Başkanlığına sunduğu dilekçe ile içtihadın birleştirilmesini istemiştir. Bu istek Birinci Başkanlıkca da yerinde görülerek İctihatları Birleştirme Kuruluna havale edilmiş ve açılan dosya kanun sözcüsünün müta-lâası alınarak tekemmül ettirilmiş olduğundan Raportör Üyenin hazırladığı rapor okunarak işin incelenmesine geçildi.

1964-363 sayılı dosyada, davacı Yaşar Marmara, Ankara Sanat Enstitüsünde 500 lira ücretle çalıştırılmakta iken 1/4/1959 tarihinde 600 lira, 1/8/1962 tarihinde 700 lira ücrete yükseltildiği, emeklilik intibakının ise 2/11/1959 tarihinden itibaren 400 liraya, 2/11/1962 tarihinden itibaren de 450 liraya yükseltilmiş olmasına nazaran bunun 3 üst derecesi olan 600 lirayı 2/11/1969, 700 lirayı da 2/11/1962 tarihinden itibaren alabileceği gerekçesi ile tayin işlemleri geriye yürür şekilde düzeltilmiş ve ücret farklarının geri alınmasına karar verilmiştir. Davacının Milli Eğitim Bakanlığı aleyhine açtığı dava sonucunda 5. Dairece verilen kararda «7244 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde hizmetli kadrolarda istihdam edilenlere verilecek ücretin emekliye esas ücret derecelerinin üç yukarı derece ücretini geçemeyeceği hükme bağlanmış olmasına binaen davacının terfi tarihlerinin geriye götürülmesi yolundaki idari kararda kanunsuzluk olmadığı» gerekçesiyle davanın bu kısmının reddine karar verilmiştir.

Davanın istirdada müteveccih kısmına gelince : «Her ne kadar idare hatalı işlemlerini düzeltme hakkını haiz bulunmakta ise de, idari tasarrufun geriye alındığı tarihe kadar tevhit ettiği neticeleri tanımak idare hukuku esaslarından bulunduğu cihetle davacıya idari tasarrufa müsteniden ödenmiş bulunan ücret farklarının geri alınmasında isabet olmadığı» gerekçesiyle de davanın bu kısmı iptal ile sonuçlandırılmıştır.

1964-1359 sayılı dosyada, Osman Kabasakal tarafından Milli Eğitim Bakanlığı aleyhine açılan dava, tarihler ve ücretler başka olmakla beraber konu aynı olması dolayısıyla yukarıda yazılı kararda olduğu gibi kısmen ret, kısmen iptalle sonuçlandırılmıştır.

İctihatların birleştirilmesi dileğinde bulunan Sezâi Özdemir'le, Ahmet Kılıç isimli şahıslar tarafından Milli Eğitim Bakanlığı aleyhine açılan 64-364, 64-809 sayılı dosyalarda, dava, tarihler ve ücret miktarları ayrı olmakla beraber konu esas itibarıyla aynı olmasına rağmen, davanın geri almaya müteveccih kısmı reddedilmiş ve ancak istirdada müteveccih kısmı ise «Kanuna aykırı olarak yapılan terfi işlemine istinaden davacıya fuzulen ödenmiş olan ücret farklarının istirdat olunmasına dair işlemle de mevzuat hükümlerine aykırılık bulunmadığı» gerekçesiyle reddedilmiştir.

Açıklanan kararlar arasında aykırılık bulunduğu içtihadın birleştirilmesinin gerekli olduğuna karar verilerek Raportör Üyenin açıklamaları ve Başkanun sözcüsü vekilinin «Aykırı içtihatların doğmasına sebep olan konu Türk Hukuku ile ilgili çevrelerin ve hukukçuların, özellikle mahkemelerin son zamanlarda çözümlemeye çalıştığı önemli sorunlardan biri haline gelmiştir.

Danıştay'da içtihadın birleştirilmesi dosyası huzuruza geldiği gibi Yargıtay'ca da bu konuda geniş kapsamlı bir içtihadı birleştirme kararı verildiği Yüce Kurulun malumudur.

Sorunun kurulda incelenmesinde iki yol tutulması mümkündür : Birinci çözüm tarzı konuyu dağıtmadan ele almak ve idari işlemlerin geri alınması sorununa değinmeden sadece geri alınmış bir idari işleme dayanılarak ödenmiş bulunan paranın geri alınıp alınmayacağına karara bağlamaktır.

Yanılmıyorsa dosyanın raportörlüğünü yapan sayın arkadaşımızın görüşü de böyledir.

İkinci yol konuyu daha geniş kapsamlı ele almak ve önce idari işlemlerin geri alınma şartlarını incelemek, ondan sonra geri alınması mümkün olan işlemlere dayalı paraların geri alınıp alınmayacağı sorununu incelemek olacaktır.

Biz Yüce Kurulca ikinci yolun izlenmesini öneriyoruz : Gerekçemizi şöyle özetlemek mümkündür : Doktrinde de belirtildiği gibi Türk Hukuk düzenine özgü olan içtihatları birleştirme usulü Yüksek Mahkemelere hukuku geliştirme ve ilerletmek fırsatını veren önemli bir araçtır. Danıştay'ımızın bu hukuk yaratma olanağından yeterince yararlanmadığı kanısı doktrince bir eleştiri olarak ileri sürülmektedir. İdari kararların geri alınması sorunu ise Danıştay'ca bir sonuca bağlanmış değildir. Dairelerin değişik kararları vardır.

Öte yandan huzuruza gelmiş bu uyuşmazlığın çözümü, idari işlemlerin geri alınması şartlarının bir esasa bağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Şöyle ki bir idari işlem geri alınmazsa ona müstenit ödenmiş paranın geri istenmesi de söz konusu olmamak gerekir. İşlem geri alınabilecek işlemse o zaman bu işleme dayanılarak ödenmiş paranın geri alınmasının mümkün olup olmayacağı ayrıca araştırılıp karara bağlanması gereken bir konudur.

Bugüne kadar bu konulara ait Danıştay'dan verilmiş kararları gözden geçirmede yarar vardır.

Konumuzla ilgili en eski karar 4/7/1939 gün ve 39/203 sayılı karardır. Bu kararın, memur maaşlarından bir mahkeme kararı olmadıkça kesinti ve mahsup yapılamıyacağı, idarece bu yolda yapılacak işlemin idari bir muamele olması nedeni ile bu konuda çıkacak uyumsuzlukların Danıştay'da görülmesi gerekeceği şeklinde özetlenmesi mümkündür.

Bu konuya ilişkin ikinci karar 26/9/1952 gün ve 52/244 sayılı içtihadı birleştirme kararıdır

Bu içtihat kararında birleştirilen 5 inci Dairenin 22/9/1950 gün ve 50/2099 sayılı kararının davacısı ve o zamanki Gemlik Ceza Yargıcı dava dilekçesinde yanlışlığı iddia olunan terfilerinin bir kararnameye müstenit olduğu, bu kararnameler ortada dururken kendisinden maaş farkı istenmesinin mümkün olamayacağını iddia etmesine rağmen daire kararında bu hususa değinmeden «islâh muamelesinde kanunsuzluk» bulunmadığına karar verilmiş.

Kararın ikinci kısmında da «Usul hilâfı sarfiyatın ahizinden istirdadı, Sayıştay'ın sorumlu saymana zımmet hükmüne ve onun da usuli dairesinde parayı alanlara hükmen rucû etmesinde bağlı» görerek re'sen yapılan istirdat işleminin iptaline karar verilmiştir. Böylece kararın konusu idari işlemlerin geri alınmaması olduğu açıkça görülmektedir.

Yukarıya aldığımız özetten anlaşılacağı gibi yetkili makamca davacının terfisi konusunda bir geri alma işlemi yapılmadan Danıştay böyle bir geri alma varmışcasına karar vermiştir.

Aynı içtihadı birleştirme kararında sözü edilen Dava Daireleri kararında ise 4 yıl önce yapılan bir terfi işleminin yanlışlığını iddia etmenin idari işlemlerdeki ıstıkrar prensibine aykırı düşeceği sonucuna varılmıştır.

Bu karara yazılan azınlık görüşünde kanunsuz muamelelerin her zaman geri alınabileceği ilkesinin ilmen ve içtihaden kabul olduğundan bahisle idarenin istirdat işleminde kanunsuzluk bulunmadığı ileri sürülmüştür.

Yukarıda değinilen içtihadı birleştirme kararında kullanılan terimler dikkatle gözden geçirilirse görülür ki burada söz konusu olan «islâh» idari kararın geri alınmasıdır.

Yukarıda da değinildiği gibi aykırı kararlardan 5 inci Daire kararında zaten istirdada ait kısım iptal olunmuştur.

Şu halde memurların terfi konusuyla sınırlı da olsa idari işlemlerin geri alınmasına ilişkin bir karar mevcuttur.

Aynı konuda Yargıtay'ın görüşü ise Yüce Kurulun malumudur.

Araştırılması gereken konu içtihatların son durumu, özellikle Yargıtay'ın bu konudaki içtihadı birleştirme kararı karşısında memurların terfileri de dahil olmak üzere idari işlemlerin geri alınması konusunun yeniden bir karara bağlanması gerekıp gerekmiyeceği sorunudur.

Yukarıda değinilen içtihat kararı sadece memurların terfi işlemlerine ilişkindir. Halbuki idare hukukunda idari karar denen ve geri alınması söz konusu olan kararlar, bilindiği gibi sayılamıyacak kadar çeşitlidir. Bu nedenle konunun geniş kapsamlı bir karara bağlanması faydalı olacaktır. Çünkü bu konuda Danıştay'ın çeşitli dairelerinden verilmiş değişik kararlar vardır. Konunun genel bir ilke içerisinde toplanması faydalı olacaktır.

Bundan başka Yargıtay bu konuyu karara bağlamıştır. Biz Danıştay olarak konuyu kesin bir karara bağlamazsak idarenin Yargıtay içtihadına göre işlem yapmasına yol açmış olabiliriz. En azından idarenin, mevcut iki karardan hangisine uyulacağı sorunu ortada bırakılmış olur. Bu konuda karar vermekle idareye ışık tutulacak, çeşitli kararlar arasında yolunu şaşırmasına sebep olmaktan kurtulmuş olacağız.

Öte yandan Yargıtay Fransız mahkemeleri içtihatlarının aynen Türkiye'de uygulanması ilkesini benimsemiştir. Biz aşağıda arz edileceği gibi Yurdumuzun gerçeklerine de uyacak bir içtihadın kabulüne taraf-tarız.

Sorun bu şekli ile alındığında önce idari kararların geri alınması ve bu işlemlerden doğan tüm davaların hangi yargıda çözümleneceği meselesi incelenmelidir.

Arkasından idari işlemlerin geri alınma koşulları saptanmalı, daha sonra da geri alınabilen bir idari işleme dayalı olarak yapılan işlemlerin geçerliliği, bu arada bu işleme müstenit paraların geri alınıp alınmıyacağı sorunu karara bağlanmalıdır.

A - Görevli yargı yeri sorunu : Uyumsuzluk ve davaların hangi yargı yerinde çözümleneceği, bu konuda kanunlarda açık bir hüküm bulunmayan hallerde ki çok kere böyledir, idari ve adli yargı ayrımının da yandığı genel ilkelere göre çözümlenir. Çözümlemekle meşgul olduğumuz bu olaya ilişkin kanunlarda göreve ilişkin bir hüküm bulunma-

dığı kanısındayız. Şu halde sorunu adli-idari yargı ayrımının genel ölçülerine göre çözümlemek gerekecektir.

Anayasamızın 140. maddesine göre Danıştay, idari uyumsuzlukları ve davaları görmek ve çözümlemekle görevlidir. 521 sayılı Danıştay Kanununun 29 uncu maddesinde de aynı ifadelerle idari uyumsuzlukların Danıştay'da karara bağlanacağı belirtilmiş bulunuyor.

Şu halde söz konusu davaların çözümünde yetkili yargı yerinin tayininde açıklığa kavuşturulması gereken husus, idari işlemlerin geri alınmasının bir idari işlem olup olmadığıdır.

Öyle sanıyorum ki idari işlemin geri alınmasının da bir idari işlem olduğunda yüce kurul üyeleri arasında bir duraksama yoktur. Aykırı düşünce bu geri alma işlemine dayalı olarak ödenmiş paraların geri istenmesinden çıkan uyumsuzlukların çözümünde ortaya çıkmaktadır.

Yargıtay'ın aynı konuda vermiş bulunduğu 27/1/1973 gün ve 1973/2 sayılı içtihadı birleştirme kararında da açıkça belirtildiği gibi olaya idare hukuku kurallarının uygulanacağı, iddia edilen sebepsiz zenginleşmenin sebebi idare hukuku kurallarının uygulanmasından doğmuşsa, başka bir ifade ile bir kamu hukuku ilişkisinden doğmuşsa sorunun idare hukuku kurallarına göre inceleneceği ve ortada sebepsiz zenginleşme olup olmadığına buna göre karar verileceği esası benimsenmiştir.

Böyle bir araştırma ise bu konuda uzmanlaşmış idari yargıda yapılmalıdır. Öyle sanıyoruz ki bir idari işlemin geçerliliği, doğurduğu sonuçlar ve geri alınma koşulları, münhasıran idari yargının görevine giren tipik örneklerdir.

Doktrin incelendiğinde bunun böyle olduğu görüldüğü gibi mahkeme içtihatları da aynı doğrultudadır.

a - Yukarıda değinilen 1939 tarihli içtihadı birleştirme kararında «... Devlet alacağına mahsuben kesintide bulunmasının idari bir muamele olduğu ve Devletin nüfuzuna müstenid bulunduğu zahirdi. İdari muamele ve kararlar aleyhine ise Devlet Şûrasına başvurma hakkı kanunla tanınmış olduğundan sırf Devlet nüfuzuna dayanılarak maaşlardan yapılmak istenen takaslar aleyhine açılacak davaların Devlet Şûrasının yetkisi dahilinde olduğu» belirtilmiştir.

İstesek de istemesek de esinlenmek zorunda olduğumuz Fransız içtihatlarına gelince; Uyumsuzluk Mahkemesi 25 Mart 1957 günlü kararında «... kamuya ait bir hastane ile onun yaptığı kamu hizmetine katılan hekim arasındaki ilişkinin kamu hukukundan doğan bir ilişki olduğu, davacı özel kurumla hastanenin personeli arasında ortaya çıkan olaylar kamu hizmetinin yürütülmesi vesilesiyle doğmuş olduğundan uyumsuzluğun kamu hukuku kurallarına göre çözümlenmesi, bu nedenle de böyle bir uyumsuzluğa bakma yetkisinin sadece idari yargıya ait olacağı» gerekçesiyle bölge idare mahkemesinin görevsizlik kararını kaldırmıştır.

Fransız Danıştay'da yerleşmiş içtihadı ile aynı görüştedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle biz bu çeşit uyumsuzlukların sadece Danıştay'da görüleceğini düşünmekteyiz.

B - İdari kararların geri alınması sorunu; yukardaki açıklamalarımız da bu sorunun bir çözüme bağlanmasının zorunlu olduğuna değinmiştir.

Yargıtay kararında belirtilen istisnalar ve olayda açık kanunsuzluk hali hariç, kanunsuz işlemlerin geri alınmasının idari dava açma süresi ile sınırlı olacağı şeklinde bir karar verilmesinin isabetine inanıyoruz. Çünkü usul ve yargılama hukukunun ihmali asla kabul edilemeyecek kurallarından biri de tarafların eşit olanaklardan yararlanmasıdır.

Bir idari karar aleyhine idari dava süresi içinde ilgililer dava açmazsa işlem kesinleşir ve ilgili bu kanunsuz işlemin sonuçlarına katlanır ve katlanmak zorundadır. Şu halde idare de dava süresi sonunda kanunsuz olduğu ileri sürülen işleminin sonucuna katlanmalıdır. Kaldı ki idare böyle hallerde gene de imtiyazlı durumdadır.

Onun aldığı kanunsuz kararın alınmasında en küçük bir katkısı bulunmayan idare olunan, süresinde dava açmazsa bu kararın sonuçlarına katlanıyor. Halbuki idare kendi ihmali, bilgi azlığı sonucu bu kararı aldığına göre dava süresi geçtikten sonra bunun sonuçlarına öncelikle katlanmalıdır.

Bundan başka idare hukukunun diğer önemli bir ilkesi de idari işlemlerdeki doğruluk karinesidir.

Bu ilke idarenin tek taraflı kararlarına vatandaşın uyma zorunluluğunu doğurur.

Bu ilkenin tabii sonucu olarak idari işlemlerde devamlılık, istikrar esastır. Bu esas o derece önemli sayılmıştır ki idarede kararsızlık tansa kanunsuz işlemlere bir süre sonra kanuniyet tanımak ehveni şer sayılmış, gene bu ilkenin sonucu istikrarın temini için idari işlemler aleyhine açılacak davalar için hususi hukuktan çok daha kısa dava sü-

resi tanınmış, bazan bu süre 10 günlük gibi çok kısa bir müddete kadar indirilmiştir. Ayrıca yürütmenin durdurulması kararı verilmekle birlikte dava açılması kararın uygulanmasına engel sayılmamıştır. Bir idari işlemin her zaman geri alınması ihtimali tehdidi altında bırakılmasından doğacak itimat buhranına Yüce Mahkemenin son vermesinin ülke yararına ve hukukun genel ilkeleri doğrultusunda olacağı kanısındayız.

C — Yukarıda açıkladığımız ve önerdiğimiz hal tarzı kabul olunmaz, başka bir anlatımla kanunsuz işlemlerin her zaman geri alınması kabul edilecek olursa, bu işlemlere dayalı olarak ödenmiş paraların geri alınmasının mümkün olup olmayacağı sorununun ayrıca incelemek gerekecektir.

İdari işlemlerde doğruluk karesi bulunduğundan, aksi yetkili merci veya makamlarca saptandığı tarihte kadar doğru kabul edilen bir işlemin doğurduğu sonuçların da doğru olması gerekmektedir. Bu kuralın aksini düşünmek idarede ve toplum yaşantısında kargaşayı ve anarşiyi davet demektir.

Durumu bir örnekle açıklamak gerekirse: Bir ile atanan valinin atanma işleminin yanlış olduğunun anlaşılması üzerine bu işlemin geri alındığını kabul edelim. Bu durumda bu valinin yaptığı bütün işlemlerin geçersiz sayılması gerekecektir. İta amiri olarak harcadığı paralar, yaptığı atamalar, verdiği idari ve yargısal kararlar tüm geçersiz olacak. Bütün bu kararların geçersiz olacağını nasıl kabul edemeysek aynı şekilde valinin aldığı aylığın geri alınmasını da kabul edemeyiz. Çünkü hususi hukukta kullanılan deyimle ortada sebepsiz zenginleşme söz konusu olmadığından bu paranın geri alınması da kanımızca mümkün değildir. Yalnız burada bir idari işlemin hukuki sonucu olan ödemelerle maddi hataları ayırmak gerekmektedir. Bir aylığın, bir alacağın hesaplanmasında yapılan hatalar genel zaman aşımı içerisinde geri istenir ve alınır. Çünkü bunlar bir idari işlemin sonucu değildir.

D — Geri alınması mümkün olanların takip ve tahsil usulüne gelince: Geri alınan idari işlemlere dayalı ödemelerden doğan kamu alacağının idari bir kararla saptanması, bu kararın ilgiliye tebliğ edilmesi ve uygulamaya geçmeden dava süresinin beklenmesi gerekir. Dava açılırsa davanın sonucuna göre işlem yapılması, süresinde dava açılmazsa 6183 sayılı kamu alacaklarının tahsili hakkındaki kanun hükümlerine göre takip ve tahsilde bulunulması gerekeceği kanısındayız.

ÖZET :

a) İdari işlemlerin geri alınmasına ve buna dayalı işlemlerden doğan davaların idari yargıda görülmesi;

b) Yokluk, butlan, açık kanunsuzluk ve ilgilinin hile veya yalan beyanına dayananlar ayırık olmak üzere, diğer kanunsuz idari işlemlere dayanılarak ödenmiş paraların, paranın ilk ödendiği tarihten itibaren idari dava açma süresi içerisinde geri istenebileceği;

c) Yukarıda D bendinde açıklanan esaslara göre takip ve tahsil işlemlerinin yürütülmesinin uygun olacağı düşünülmektedir» şeklindeki düşüncesi dinlendikten sonra gereği düşünüldü :

1 — Gerek Türk, gerekse yabancı idare hukuku yazarlarına ve yargı kararlarına göre bir idari işlemin geri alınması onun yapıldığı tarihten itibaren hukuki hayattan çıkarılması, silinmesi neticesini doğuran ikinci bir idari işlemdir. Geri alma tasarrufu ile ilk işlem ortadan kalkar ve bu ortadan kalkış geriye yürür sonuçlu olup işlemin ilk yapıldığı tarihte kadar uzar ve işlemin bu arada doğurduğu hukuki sonuçları da etkiler. Geri alma ile yargısal iptal amaç ve sonuç bakımından birbirine çok benzerler. Konumuz da; geri alma ile etkilenen hukuki sonuçlardan biri olan aylık farklarının istirdadı keyfiyetidir. Nitekim idare, bu hususu da geri alma kararının ikinci bir bölümü olarak telâkki etmiş ve kanunsuz tasarrufa istinaden ödenen aylık farklarının istirdadına karar vermiştir. İstirdat kararı, geri alma ile etkilenen ve ortadan kalkması dolayısıyla dayanaksız kalan aylık farklarının da geri alınmasını kapsayan geri alma kararının devamı, başka bir deyimle sonucudur.

Geri alma kararının idari bir karar olduğunda kurulumuzda hiç bir tereddüt olmamıştır. Çünkü bu kararda idari kararlarda bulunması gereken niteliklerin hepsi mevcuttur. Bunun sonucu ve devamlı olan istirdat tasarrufunun da idarenin amme gücüne dayanarak verdiği idari bir karar olduğundan şüphe edilemez.

Anayasanın 140 ncı maddesine göre Danıştay idari uyumsuzlukları ve davaları çözümlemekte görevlendirilmiş ve 521 sayılı Danıştay Kanunun 29 uncu maddesinde de idari uyumsuzlukların Danıştay'da karara bağlanacağı belirtilmiş bulunmaktadır. Bu durumda gerek işlemin geri alınması ve gerekse paranın istirdadı konusunda verilen idari kararlara yapılan itirazların çözüm yerinin Danıştay olduğunda şüpheye yer yoktur.

Görüşme sırasında 939-203, 939-155 sayılı Tevhidi İçtihat Kararının halen yürürlükte olduğu, bu tevhidi içtihat kararına göre memur

aylıklarından tevkifat icrasının kanunlarda hususi bir hüküm olmayan ahvalde katılaşan kazai bir kararla kabil olacağının hükmüne bağlanmış bulunduğu bu karar değiştirilmekle birlikte idarenin istirdada başvurmayaacağı iddia edilmiş ise; sözü edilen tevhidi içtihat kararıyla, idarenin memur aylıklarında yaptığı bir mahsup dolayısıyla açılan davalarda bu konuda Danıştay'ın veya adliye mahkemelerinin hangisinin görevli oldukları hususunda Danıştay'da birbirine aykırı kararlar çıkmış olduğundan içtihadın görev noktasından birleştirilmesi nedeniyle açılmış bir dosya üzerine mahsup kararının idari bir karar olduğu ve bunlara karşı yapılan itirazların Danıştay'ın görevine dahil bulunduğu içtihadın birleştirilmesi yoluyla karara bağlanmış olduğundan, bu içtihat kararının tebdiline mahal yoktur. Bilâkis karar kapsamı bu hususta yapılan tasarrufların idari olduğu ve Danıştay'da dava konusu edilebileceği noktasındaki görüşü teyit etmektedir.

Bu hususta varılan sonucu özetlemek gerekirse, idare bir adliye mahkemesi kararı olmadan istirdat kararı verebilir; geri alma ve bunun sonucu olan istirdat kararlarına yapılacak itirazların tetkiki Danıştay'ın görevi dahilindedir.

2 — Geri alma ve sonuçları konusunu en çok inceleyen Fransız Danıştay'ında 1922 tarihine kadar hiç bir süre düşünülmezsizin sakat tasarrufların her zaman geri alınabileceği karara bağlanmış iken, bu tarihte verilen Dame Cachet kararıyla süre üzerinde durulmuş ve geri alınacak kararın hak doğuran sakat bir karar olması nedeniyle ancak dava açma süresi içinde ve dava açılmışsa karar verilmeye kadar geri alınabileceği kabul edilmiş ve bu görüş bazı istisnalar dışında bu güne kadar devam edegelmiştir. Gerek Türk gerek yabancı doktrinde gerekse yargı kararlarında geri alma işleminin, idari işlemlerin geriye yürütmeliği prensibine istisna getirdiği, bu prensibin kazanılmış haklarla müesses durumları korumak ve hukuki münasebetlerde istikrar sağlamak ihtiyaç ve zaruretinden doğduğu, ancak hukuka uygunluğu yerine getirmenin de bir hukuk kuralı olduğuna göre sakat tasarrufların geri alınarak hukuka uygunluğu sağlamanın da bir zorunluluk olduğundan bahsedilmiş, aynı zamanda toplumda istikrar ve güvenlik sağlamanın da hukukun amacı olduğu açıklanmıştır. Bütün bu prensipler göz önüne alınarak istikrar prensibinin ağırlık kazanması sonucu dava açma süresi ve zaman aşımı müessesesi ortaya çıkmış bulunmaktadır. İptal davası açmak için şahıslara belirli bir süre verilip bu sürenin geçmesi halinde idari tasarruf sakat olsa dahi yapay bir sıhhat kazanır duruma girdiğine göre, yine sakat bir idari tasarrufun geri alınması için iptal davası açma süresine denk bir sürenin tanınması fikri Fransa'da gerek doktrinde gerek Fransız Danıştay'ında genellikle kabul edilmiştir.

Danıştayımızca 1952 yılında kabul edilen 952-151, 952-244 sayılı tevhidi içtihat kararında, kanunsuz yapılan bir terfiin memur lehine müktesep bir hak doğurmayacağı aşikâr olmakla beraber, bu işlemin bir çok tesir ve neticeler tevhit ettiği ve idarece kanunsuz bir terfi işleminin her zaman geri alınabileceğini kabul etmenin istikrar esasıyla bağdaştırılmasının mümkün olmayacağı, memur hakkında kanuna uygun müteaddit terfiler cereyan ettiği takdirde idare tarafından kanunsuz terfiin geri alınmasının tecviz edilemeyeceği açıklanmış ve dairelerimiz bu kararın, ışığı altında, olayların nitelik ve özelliklerine göre istikrar prensibini tatbik edegelmiş bulunmaktadır.

Kurulumuzda yapılan konuşmalarda; istikrar, kanunilik ve kamu yararı kuralları yanında iyi niyet kuralı üzerinde de önemle durulmuştur. İdarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı terfi veya intibak işlemine idare edilenin gerçek dışı beyanı veya hilesi sebep olmuşsa veya geri alınan idari tasarruf yok denilebilecek bir illetle malûlse yahut bir terfi veya intibakta idare edilenin kolayca anılabileceği kadar açık bir hata mevcutsa ve idareyi haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye imkân yoktur. Binaenaleyh bu kararlara dayanılarak yapılan kanunsuz ödemeler için süre düşünülemez ve her zaman istirdat olunabilir.

Ancak, bunun dışında kalan hatalı ödemeler için memurun iyi niyeti istikrar ve kanuniyet kadar önemli bir kural olduğundan yukarıda yazılı istisnalar dışında kalan hatalı ödemeler 90 gün içinde istirdat edilebilir ve 90 günlük sürenin başlangıcı da hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihtir.

SONUÇ :

1 — İdarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verebileceğine ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştay'ın görevi içinde olduğuna 21/12/1973 gününde yapılan müzakerede oyçokluğuyla,

2 — İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceğine 22/12/1973 günü yapılan müzakerede oybirliğiyle,

3 — Yukarıda belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere 90 gün içinde kabil olduğuna ve 90 günlük süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceğine 22/12/1973 günü yapılan müzakerede esasta ve gerekçeyle oyçokluğuyla karar verildi.

Yalnız 21/12/1973 günlü görüşmede bulunanlar (+) yalnız 22/12/1973 günlü görüşmelerde bulunanlar ise (+ +) şeklinde işaretlenmiştir.)

KARŞI OY

X — İdari bir işlemin Kanuna aykırılığı nedeniyle geri alınması üzerine, bu işlemin tesis ve geri alınma tarihleri arasında, Kanuna aykırı olarak fazla ödenen paraların memurların maaşlarından re'sen takas ve istirdadı dolayısıyla çıkan anlaşmazlıklar K. 39/203 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı gereğince Danıştay'ca incelenmektedir.

4/7/1939 gün ve E. 39/155, K. 39/203 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında; «Memur maaşlarından tevkiyat icrası, kanunlarda hususi bir hüküm olmayan ahvalde kat'ileşen kazai bir kararla kabildir. Bu yolda bir mesnet yok iken maliye idarelerinin maaşlardan devlet alacağına mahsuben katiyatta bulunmaları da idari bir muamele olduğu ve devletin nüfusuna müstenit bulunduğu zahirdir. İdari muamele ve kararlar aleyhine Devlet Şûrası'na müracaat hakkı kanunla tanınmış olduğundan sırf devlet nüfuzuna istinatla maaşlardan yapılmak istenen takaslar aleyhine açılacak davaların Devlet Şûrası'nın selâhiyeti dahilinde olduğuna» denilmektedir. Bu İçtihadı Birleştirme Kararı gereğince fazla ödenen paranın, memur aylıklarından re'sen istirdat edilmesi ancak iki halde caiz görülmektedir. Bunlardan biri T. C. Emekli Sandığı, Harcırah ve Amme Alacakları kanunlarında veya diğer kanunlarda olduğu gibi, kanunlarda istirdat hakkında açık bir sarahat olması, diğeri de kesinleşmiş bir yargı kararı bulunmasıdır. Sözü edilen iki hal dışında, devlet nüfusuna dayanarak memur aylıklarından re'sen istirdat ve takas şeklinde idarece yapılan müdahaleler yıllarca Danıştay'ca önlenmiştir. İçtihadı Birleştirme Kararının ve onu çıkaranların anlayış ve amaçlarının, iki hal dışında, idarenin memur aylıklarından re'sen istirdat yapılamayacağı yolunda bulunduğu, Danıştay Dava Daireleri ve idarenin yıllarca süren uygulamalarının bu şekilde cereyan etmesi ve literatürün de bu anlayışa göre yerleşmesi (Siddik Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları, Cilt III sahife 1464; İsmet Girtili, Pertev Bilgen, İdare Hukuku sahife 91) ile sabittir: Danıştay çeşitli tarihlerde bu anlayışa sadık kalmış ve kararlarında bu anlayışı zedelemeyecek şekilde, çeşitli gerekçelere yer vermiştir. Gerekçelerde kanuna aykırı olarak fazla ödenen paraların, ya Sayıştay'ın muhasibe zimmet hükmetmesi ve muhasibin de adalet mahkemelerinde memura rücu etmesi suretiyle geri alınabileceği veya idari işlemlerin iptaline kadar hükümlerinin tanınması gerektiği veya idarenin memur maaşlarına istirdat ve takas yoluyla müdahale edemeyeceği ve bu husustaki kararlarının icrai bir karar olmadığı belirtilmiştir. İki hal dışında idarenin memur maaşlarını re'sen istirdat ve takas suretiyle yaptığı müdahaleler asla isabetli görülmemiştir. K. 39/203 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı değiştirilmedikçe, kanunlarda sarahat olmayan hallerde veya takas ve istirdat hakkında adli yargıdan bir karar alınmadıkça veya memurun rıza ve muvafakatı bulunmadıkça memur maaşlarından bir kesinti yapılamaz.

Diğer yandan istirdat karar ve işlemi objektif hukuki durumlar ihdas etmemesi, muhatabın belli bir kişi olması ve belli kimseleri istihdaf etmesi bakımından düzenleyici bir işlem değildir. İstirdat işlemi bir şart tasarrufu değildir. Şart tasarruflarda hukuk aleminde önceden tespit edilmiş bir hukuki statünün bulunması ve memurun da bu statüye ithal veya bu statüden çıkarılması gerekir. İstirdat işlemi, memurun kanuna aykırı olarak aldığı para miktarına göre onun borçlandırılmasını ve bu borcun re'sen ondan tahsilini amaçlar. Bu haliyle subjektif bir tasarruf olabilir. Gerçekten önceden mevcut olmayan ve belli bir kişiye has hukuki durumlar tesis eden tasarruflara hukuk aleminde subjektif tasarruflar denilmektedir. Kanunlarla belli kişilerin özel durumlarına göre, borçlandırılmaları, kanunun tanıdığı bir yetkiye dayanıyorsa, bu takdirde idarece yapılan işlemler subjektif tasarruf niteliğindedir. Ancak bir tasarrufun subjektif tasarruf olması için de, o tasarruf veya işlemin hukuki bir sonuç doğurması yeni hak ve vecibeler tesis etmesi lazımdır. Bir işlem hukuki sonuç doğurmuyorsa, o işlem idarenin iç bünyesini ilgilendirir. İcrai karar niteliğinde bir işlem olamaz. Üçüncü şahısların hukuki durumlarını etkileyemez. Üçüncü şahısların re'sen borçlandırmaya ve re'sen tahsil muvafakatlarını zorunlu kılan kanunlarımızda bir hüküm yoktur. Gerçekten T. C. Anayasa'sının 6 ncı maddesinde, yürütme görevinin kanunlar çerçevesinde yerine getirileceği yazılıdır. Anayasa'nın 6 ncı maddesine ait Anayasa Komisyonu Raporuyla bu maddenin Temsilciler Meclisinde yapılan görüşmelerinde, Anayasa Komisyonu sözcüsü tarafından; yürütmenin

sadece kanunların uygulanması demek olduğu, Fransa'da olduğu gibi kanun olmadan dahi icraya bazı yetkilerin tanınmadığı, yürütme organının kaynağını kanundan almayan tasarrufla bulunamayacağı, bütün kanunların mer'iyetten kalktığı kabulü halinde, idarenin veya icranın vatandaşlar için riayete mecbur oldukları kararlar almak imkânının kendiliğinden ortadan kalkacağı, bu nedenle de yürütmenin yetki olarak değil görev olarak isimlendirildiği ifade edilmiştir. Atama, yükselme ve intibak işlemlerinin kanuna aykırılığı nedeniyle, geri alınması üzerine, memura fazla ödenen paraların idarece re'sen istirdat edileceğine dair bir kanun hükmü ise mevzuatımızda yer almamıştır. T. C. Anayasa'sının 6 ncı maddesi de, kanunlarda sarahat olmayan ve yetki verilmemiş bulunan hallerde, memur maaşları hakkında icrai karar alınmasına ve bunların idarece re'sen icrasına cevaz verilmemiş bulunmaktadır. Ferdin mülkiyet hakkı ve Patri muvafatına müdahale ancak kanunlarda sarahat olmasıyla kabildir.

Öte yandan genel olarak borç ya bir kanun veya akitten doğar. Aylıklarından kesinti yapılmasına memurun rıza ve muvafakatı olmadıkça akitten söz edilemez. Kanundan doğan borçlar da ya haksız iktisap veya haksız fiil şeklinde tecelli edebilir. Yapılan bir atama, yükselme ve intibak işleminin geri alınması yolundaki işleme karşı açılan davanın Danıştay'ca reddi halinde, ilk atama, yükselme ve intibak işleminin kanuna aykırılığı hükmün tespit edilmiş olur. Böylece kanuna aykırı olarak yapılan atama, yükselme ve intibak işlemleri üzerine yapılan fazla ödemelerin de haksızlığı sabit olur. Bu ödemeler idarenin Patri muvafatında bir azalma ve memurun patrimuvafatında da bir fazlalık meydana getirdiğinden bu iktisabın haksız iktisap olduğu meydana çıkar. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 1 inci maddesinde; «..... İdarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğan» alacakları hakkında Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun uygulanmayacağı yazılıdır. Bu Kanuna ait Geçici Komisyon raporunun 1 inci madde ile ilgili kısmında; «... Yukarıda da işaret edildiği ve hile ya nevi amme alacaklarının aynı zamanda haksız fiil ve haksız iktisaptan mütevellit olmaması icabedeceğinden ve tatbikatta ekseriya vaki olduğu ve hile memurların fazla mehuzaatından mütevellit tahakkuk ettirilen borçları haksız iktisap mahiyetinde olduğundan, bittabi bunlar hakkında işbu kanun hükümleri tatbik edilemeyeceği gibi borçlu addedilenlerin yazılı muvafakatı mevcut olmadıkça mahsup ve tevkiyat muamelesi de yapılamayacak ve fazla mehuzaatın takip ve tahsil ancak umumi adalet mahkemelerinden karar istihsaline vabeste bulunacaktır.» denilmekle de kanuna aykırı olarak alınan paraların aylıklarından re'sen istirdadına, Amme Alacakları Kanunu ile de cevaz verilmeyeceği ve bu alacakların adalet mahkemelerinde takibedileceği anlaşılmaktadır.

Bu nedenlerle kanunlarda sarahat olmayan hallerde idarece memur aylıklarından re'sen istirdat yapılamaz. İstirdadın mümkün olup olmadığı veya memur tarafından alınan bu paraların iadesi gerekip gerekmediği yolundaki anlaşmazlıkların çözüm yeri adalet mahkemeleri olduğu cihetle çoğunluk kararına karşıyım.

KARŞI OY

XX — İçtihatları Birleştirme konusu, yanlış olarak yapılmış olan bir terfi veya intibak işleminin yasalara uymadığının saptanmasından sonra, bu nedenle ödenmiş olan maaş ve ücret farklarının geri alınıp alınmayacağına ilişkindir.

Konuya girerken bir hususun hemen belirtilmesinde zorunluk vardır. Anayasamızın 6 ncı maddesinde açıklandığı şekilde, yasama ve yargı yetkilerinden farklı olarak yürütme organına, ancak kanunlar çerçevesinde görevler verilmiştir. Anayasa Komisyonu raporunda değinildiği gibi «... yürütme sadece kanunların uygulanması demektir. Kanun olmayan yerde Türk hukukuna göre yürütme de yoktur. Yürütme organı, kaynağını kanundan almayan bir tasarrufla bulunamaz» (Temsilciler Meclisi Tutan Dergisi, Cilt : 2 - S. Sayısı : 35).

Doktrinde de idareye, re'sen hareket serbestliği, umumî ve mutlak bir yetki tanınmaz. Onun kanunlarda açıklanan belirli ve sınırlı yetkileri kullanabileceği söylenir. (Örneğin; Prof. Lutfi Duran - İdare Hukuku Mesleleri - 1964 Sayfa : 150).

Olayda, devletle memur arasında bir alacak - borç münasebeti vardır.

Devletin alacağı genellikle kamu alacağı ve adi alacak olmak üzere bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Kamu alacakları; vergi resim, harç, para cezaları gibi Devletin egemenliğine dayanan ve kamu hizmetlerinin karşılığını teşkil eden alacaklardır. İdare bu alacakları için imtiyazlıdır; kendiliğinden hareket eder; kamu hukuku hükümlerine göre icrai kararlar alır. Adi alacaklarında idarenin diğer fertlerden farkı yoktur.

Gerçekten, hüküm alınmaya hacet kalmadan idarenin re'sen alacağını istirdadı, ancak yasaların buna açıkça cevaz vermesi halinde müm-

ktündür; 6245 sayılı Harcırah Kanununun 59 uncu Memur Meskenleri İnşası Hakkındaki 4626 sayılı Kanunun 5 inci ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 121 inci maddelerinde görüldüğü gibi.

Kamu alacaklarının neler olduğu ise 21/7/1953 günlü, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 1 inci maddesi ile saptanmış bulunmaktadır. Yasa hükmü açıkca, idarelerin «akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan» doğan alacaklarını kamu alacakları dışında tutmaktadır.

İdarenin, şahıslar ve bunların patrimonu üzerindeki tasarrufları kısıtlı ve tamamen yasalarla sınırlıdır. Memurlar için de bu böyledir. Profesör S. Sami Onar, «... idarenin, memurun gerek şahsı ve gerekse patrimonu üzerinde idari yollardan ve re'sen hareket suretiyle bir muamelede bulunmağa selâhiyeti yoktur» der (İdare Hukukunun Umumi Esasları - Cilt : II Sayfa : 1205). Aynı Profesör, «Memurun patrimonuna başka bir yolda kanuni bir sarahat olmadıkça bir sorumluluk, ödeme borcu yükletilemez» (Aynı eser - Cilt : III - Sayfa : 1709) demektedir.

Terfi, intibak veya başka bir şekilde memura maaş veya ücret olarak yapılan ödeme, memurun patrimonuna intikal eder. İdarenin hata veya diğer bir nedenle kendiliğinden istirdada kalkışmasına hukuken cevaz verilemez. Doktrinde ve Danıştay içtihatlarında bu görüş benimsenmiştir. Prof. S. Sami Onar memurların mali haklarından söz ederken «... bu menfaatlar işleyip tahakkuk ettikten sonra istihkak kesbeden memur veya ailesinin subjektif birer hakkı, adı birer alacak haline gelir.» demek gerektiğini duymuştur. (Aynı eser - cilt : II - Sayfa : 1224). Profesör İsmet Giritli'ye göre de : «Memur ve ölümünden sonra ailesinin bazı fertlerine temin edilen menfaatlar umumi bir hukuki duruma dayandığı için kanun koyucu tarafından daima değiştirilebilir. Fakat bu menfaatlar işleyip tahakkuk ettikten sonra istihkak kesbeden memur veya ailesinin subjektif birer hakkı, adı bir alacak haline gelir» (Amme İdaresi Teşkilâtı ve Personeli - 1963 - Dr. İsmet Giritli - Sayfa : 190).

Ashnda konu, içtihatları birleştirme yoluyla Danıştay'ca 1939 yılında çözümlenmiş bulunmaktadır. 4 Temmuz 1939 günlü, E. 39/155, K. 39/203 sayılı İçtihatları Birleştirme Kararında açıkca «Memur maaşlarından tevkiyat icrası, kanunlarda hususi bir hukum olmayan ahvalde, katileşen kazai bir kararla kabildir» denmiştir. Halen ayakta olan bu düzenleme karşısında açık bir yasa hükmü bulunmadığı takdirde memur maaşından kesinti yapılabilmesi; bir yargı kararının, idare lehine alacağın varlığını kanıtlayan bir ilâmın bulunması halinde kabildir.

İdare; idari yargı yerinde memura karşı dava açamayacağından adli yargıdan ilâm alması zorunluğu bu evrede kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Ve memurlarla idare arasındaki bu gibi ihtilâflara eskiden beri adli yargı yerinde bakılmakta olduğu içindir ki Yargıtay; idarece memurlara ödenmiş fazla paraların tabi olduğu dava süresi yönünden içtihatları arasında ayrılıklar doğması üzerine 27/1/1973 günlü, 1972/6 - 1973/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ile soruna bir çözüm getirmiştir.

Kaldı ki, Danıştay'ın kendi bünyesi içinde önerildiği şekilde içtihadın birleştirilmesi yoluna gitmemesi için hukuki bir zorunluk da bulunmaktadır. Sorunu çözümlleyen 1939 içtihatları birleştirme kararı varken 521 sayılı Danıştay Kanununun 45 inci maddesinde yazılı şekilde ancak bu içtihadın kaldırılması veya değiştirilmesi olanağından söz edilebilir.

Henüz 1924 Anayasası'nın yururlükte olduğu 1939 yılında idarenin, memurdaki alacağı, için, genel nitelikte bir hukuk kuralı olan takastan yararlanamayacağı içtihat edilmişken, fertlerin hak ve hürriyetlerini geniş bir şekilde guvence altına alan ve hukuk devleti kuralına bağlı bir düzen getiren 1961 Anayasası karşısında, görevi yasalarla sınırlı idareye, sebepsiz zenginleşme niteliğinde bir alacağı için kendiliğinden hareketle memur maaşından kesinti yapmasına cevaz verilemez.

Bu alacağın bir an için kamu alacağı niteliğinde olduğu kabul edilmesi halinde bile, dava konusu uyumsuzluklarda görüldüğü gibi idare, memurun maaşına hemen el atarak kesinti yapamaz. Çünkü, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun; kamu alacaklarını takibe yetkili tahsil dairesini, bu alacakların ödeme zamanını, yerini, ödeme şeklini, erteleme - geri bırakma hallerini, nihayet cebren tahsil şekillerini ve buna yapılacak itirazları bir sistem içinde düzenlemiştir. (6183 sayılı Kanun madde : 5, 37 ve devam). Çoğunlukça benimsenen kararda, idarenin takibeceği hukuki prosedür de saptanmadığından, uygulamada idare tereddütlere düşecek veya içtihatları birleştirme kararını hatalı bir yoruma tabi tutarak, niteliği açıklığa kavuşturulmamış bir alacağı için kendisini hiç bir usule bağlı saymaksızın doğrudan doğruya memurun maaşından kesinti yapmakta haklı görebilecektir.

Bütün bu nedenlerle çoğunluk kararına katılmıyoruz.

KARŞI OY

XXX — İster kamuya, ister özel kişilere ait olsun bütün alacakların tahsil usulü, kanunlarla belirtilmiştir. Kanımca tahsil usulü kanunla belirtilmiyen hiç bir alacak olamaz çünkü : Alacak dolayısıyla yurttaşın en kutsi ve temel haklarından olan mülkiyet, mülkiyetten gayri aynı haklar, alacak ve diğer nispi ve şahsi haklarına müdahale edilecektir.

Bu müdahale (tahsil) usulleri, esas itibariyle, İcra ve İflâs ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanunlarında gösterilmekle beraber alacağın alacakla takas ve mahsubu gibi istisnai tahsil usulleri hakkında diğer bazı mevzuatta da özel hükümler vardır. Memur ve müstahdemlerle benzerlerinin bazı borçlarından dolayı maaş (aylık) ve ücretlerinden kesinti yapılabileceğine dair 4626 sayılı Memur Konutları Hakkındaki Kanunun 5 inci, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 121 inci, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 59 uncu maddelerindeki hükümler de söylediğimiz istisnai ve özel hükümlere örnek olarak gösterilebilir.

Böyle bir özel hüküm olmadıkça memur ve müstahdemlerin maaş ve ücretlerinden doğrudan kesinti yapılması, Anayasanın temel hükümlerine aykırı olmakla kalmaz. Aynı zamanda ne ölçüde kesinti yapılacağına idarenin takdirine bırakılmasının açık ve çeşitli mahzurlarından başka, çalışmaya devam edenle etmiyen veya çalıştığı yeri değiştirenler arasında da eşitsizlikler ve ayrıcalıklar yaratılmış olur.

4/7/1939 gun ve 155/203 sayılı Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararında da «memur maaşlarından tevkiyat icrası kanunlarda hususi bir hukum olmıyan ahvalde, katileşen kazai bir kararla kabildir» denildiği gibi Amme Alacaklarının tahsil usulü kanununun bugünkü birinci maddesini düzenliyen T. B. M. M. geçici komisyonunun raporunda da : «Tatbikatta ekseriye vaki olduğu veçhile memurların fazla mehuzatından mütevellit tahakkuk ettirilen borçları haksız iktisap mahiyetinde olduğundan, bittabi bunlar hakkında işbu kanun hükümleri tatbik edilemeyeceği gibi borçlu addedilenlerin yazılı muvafakatı olmadıkça mahsup ve tevki muamelesi de yapılamıyacak bu fazla mehuzatın takip ve tahsil ancak umumî adalet mahkemelerinden karar istihsaline vabeste bulunacaktır.» denilmektedir.

Bu hususta idare hukuku yazarları da hemen hemen müttefikane re'sen hareket yolu ile aylıklardan kesinti yapılamıyacağını belirtmektedirler.

Ezcümle; Ord. Prof. Sıddık Sami Onar İdari Hukukunun Umumi Esasları adlı kitabının üçüncü baskı 1464 üncü sahifesinde «memurların zimmetindeki Devlet alacaklarının da maaşlarından kesilmek suretiyle re'sen hareket yolu ile tahsiline imkân yoktur» dediği gibi 1672 nci sahife «idarenin amme alacağı mahiyetinde olmıyan ve binaenaleyh idari usullerle tahsil edemeyeceği bir alacağı adli icra yoluna muracaat etmeden re'sen tahsil etmesi fiili yol (Voie'de fait) sayılır» demektedir....

Burada «Amme alacağı» konusuna bir daha dokunmak gerekiyor; 6183 sayılı Kanun amme alacaklarının neler olduğunu saymış, Bunların tahsilini, 118 maddelik muhtevası ile belirli usul, şekil ve esaslara bağlamış. «Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvil hakkındaki hükümlerinin de mahfuz» olduğunu belirtmiş.... Bu kanunun birinci maddesini yeni baştan düzenliyen geçici komisyonda «memurların fazla mehuzatından mütevellit tahakkuk ettirilen borçları hakkında, bu kanunun tatbik edilemeyeceğini açıkça söylemiş olmasına rağmen, Devletin bu çeşit alacağının amme alacağı olduğu, bunlar hakkında da mezkûr kanun hükümlerinin uygulanabileceği yolundaki görüşün isabetine inanmadığım gibi vergi, resim, harç gibi asli ve mahiyeti ihtilâfsız amme alacaklarının bile tahsili belirli şekil ve usullere tabi tutulurken memurlara yanlış terfi dolayısıyla fazla verilen paranın hiç bir usul ve esasa tabi olmadan re'sen hareket yolu ile aylıklarından kesilebileceğini asla kabul edemiyorum.

Buraya kadar yazdıklarım tahakkuk etmiş, tahsilı kabil hale gelmiş alacaklar hakkındadır. Halbuki : İchtihadın birleştirilmesine konu olan kararlardaki hadiselerde ise idarenin henüz tahakkuk etmiş, tahsili kabil hale gelmiş bir alacağı da yoktur... Mezkûr olaylarda sehven yükseltlen personelin yükseltildiği derecede uzun süre hizmet yapıp aylığını almasından sonra yanlışlığın farkına varılarak yükseltme işleminin düzeltilmesi söz konusudurki bu düzeltme işleminin bir geri alma işlemi sayılması da kuşkuludur. Çünkü idare hukuku alanındaki bir çok muellif yalnız subjektif tasarrufların geri alınabileceğini, şart tasarrufların ise geri alınamayıp ancak kaldırılacağını (kaldırma yolu ile düzeltilebileceğini) belirtmektedirler. Örneğin Sayın Ord. Prof. Sıddık Sami Onar yukarıda adı geçen kitabının 568 inci sahifesinde aynen : «İdare, bir şart-tasarrufu hiç vaki olmamış bir tarzda geri alıp eski hali aynen ve tamamen iade edemeyeceği gibi böyle eski halin aynen ve tamamen iadesine hukuken ve maddeten de imkân yoktur» demektedir.

Yanlış terfi işleminin sonradan düzeltilmesi geri alma işlemi sayılsa bile; yanlışlıkla terfi ettirilerek bir üst derecede bir süre çalışıp bu üst derecenin aylıklarını alan personelin geri alma işlemi sebebiyle aylık farklarının kendisinden istirdatı ne derecede hukuka ve hakkaniyete uyar; bunun da tartışması yapılabilir. Dolayısıyla henüz idarenin tahsili kabul bir alacağı olmadığı halde aylıklardan kesinti yapılmasına geçilmesi söz konusudur.

Ayrıca: İdarenin önceki yanlış terfi işleminin sonradan düzeltilmesi bir geri alma işlemi sayılsa dahi ve bu geri alma işlemi ile önceki işlemin, yapıldığı andan itibaren ortadan kalktığı; dolayısıyla aylık farklarının dayanıksız kaldığı, sebepsiz, haksız verildiği kabul edilse bile sebepsiz ve haksız iktisapların hepsi istirdat edilemez. Borçlar Kanununun 63 üncü maddesine göre «haksız olarak bir şeyi istifa eden kimse, onun istirdatı zamanında elinden çıkmış olduğunu isbat ettiği miktar nispetinde red ve iade ile mükellef değildir». Yani sebepsiz ve haksız da olsa iyi niyetle zenginleşen kişi aldığı geri verdikten sonra, ivazsız kazandırmanın hiç olmaması halinde içinde bulunacağı durumdan daha kötü bir duruma düşmemelidir... Burada hatıra gelebilecek bir hususu belirtmekte fayda vardır. Tabiidir ki, Borçlar Kanunu ve diğer hususi hukuk hükümlerinin uygulanması ve bunlarla ilgili ihtilâfların halli Danıştay'ın görevi dışındadır.

Bu noktaya gelmişken görev hususundaki görüşümü de ekliyeceğim:

Terfi ve intibak işlemleri gibi bunların düzeltilmesi, geri alınması ve kaldırılması işlemlerinin de idari işlemler olduğundan ve bu işlemlerden doğan uyumsuzluklara Danıştay'ın bakacağından şüphe edilemez.

Yanlış işlem sebebiyle ödenip geri alma işlemine binaen paranın istirdatı işlem ve eyleminin de idari olduğunu, bunlardan doğan uyumsuzluklarında Danıştay'ın görevine girdiğini bende kabul ediyorum.

Ancak; ihtilâf; yukarıda belirttiğimiz gibi, idareye re'sen aylıklardan kesinti yapma olanak ve yetkisini veren özel bir kanunun uygulanmasından doğuyorsa; yani idare istirdat (paranın geri alınması) işlem ve eylemini özel kanuna binaen yapmışsa, böyle bir özel kanun uygulanmasına ait işlem tam bir lâzımülceira idari işlem olduğundan, bundan doğan uyumsuzluk Danıştay'ca esastan karara bağlanacaktır. Fakat idarenin, istirdat (paranın geri alınması) işlem ve eylemi özel bir kanuna dayanmıyorsa, bu çeşit işlemler lâzımülceira olmadığı gibi, icra eylemi de idari bir eylem ve ameliye olmayıp fiili bir yol (hal) (Voie de fait) dur. Bu çeşit işlem ve eyleme karşı açılan davada Danıştay'ın işlemin icrası gerekli olmadığını, eylem ve ameliyenin fiili bir yol (Voie de fait) olduğunu belirtmekle yetinip davayı bu gerekçelerle iptidaen reddetmesi gerekir. (Özel ve açık bir kanun hükmüne dayanmadan aylıklardan kesilen paralardan dolayı tam kaza ve tazminat davası açılırsa bu davanın kabulü ve idarenin mahkûm edilmesi gerekir)

SONUÇ: Kural olarak: İdarenin geri alma işlemine binaen istirdat etmek istediği para için, Adli Kazaya başvurusu; adli kazanın, davayı rüyet ederken; istirdat isteğinin dayanağını teşkil eden geri alma işlemi ve diğer ilgili idari tasarrufun, hukuken mevcut ve muteber olup olmadığı, manası ve şumulünün tayini hususunda taraflar arasında bir ihtilâf çıktığında bunun yorum davası yolu ile Danıştay'ca halli için (bir kararla tespit edilmesi için), adliye mahkemesinin mesele-i müstehire kararı vermesi, Danıştay'dan gelecek yorum ve tespit kararına göre istirdat davasını intaç etmesi gerekir.

Bu görüş ve nedenlerle çoğunluk kararına karşıyım.

KARŞI OY

XXXX — Yanlış bir terfi veya intibak işleminin yasaya aykırılığını bilmek durumunda olmayan, hüsnüniyet sahibi, cüzi aylığının tümünü esasen zaruri geçimi için harcamış memurlar aleyhine istirdada girişme; onları, sebebi olmadıkları olay nedeniyle hiç beklemedikleri ve taşımaları ağır bir yük altında bırakacağından, hukukun genel kuralları, hak ve nasafet ilkesiyle bağdaşmaz. Karara bu yönden karşıyız.

KARŞI OY

XXXXX — Çoğunluk görüşüne, «yasaya aykırı intibak düzeltilmesi sonucu ödenmiş aylık fazlalarının istirdadına geçilebilir» kısmı hariç, hiç bir yönde katılmıyorum:

I — Yasaya aykırı intibakın düzeltilmesi sonucu ilgili kamu idaresince memura, «fazla ödeneni geri ver» yolunda yapılan tebliğ, İdare Hukukunda «mise en demeure» adı altında yer alan müessesenin icine girer (R. Odent, Contentieux Administratif, 1966, S 666-667) ve ödeme davalı olmaktan öteye emir niteliğini taşıyan, icral, zarar yapıcı

(faisantgrief) işlem halinde iptal davasına konu teşkil edebilir. (Prof. Laubadère, Droit Administratif, 1967, I, S. 474).

II — İçtihadın birleştirilmesine karar verilirken sadece yasaya aykırı intibakın düzeltilmesi sonucu geri istenen para konusuyla yetinilmiyerek tüm parasal konuları kapsayan genel kural konulması, parasal konuların kazanılmış hak (droit acquis) ortaya koyanlarıyla koymayanlarını birbirine karıştırmaya sebep olacağından, ileride Danıştay'ımızın her olayın özelliğine göre hak ve nispetle hükme varmasını önleyeceğinden, tecviz edilemez. Yüksek Mahkemenin kuru kalıplar içinde kalarak, amprizmi kenara atarak, dogmatizme sıkı sıkıya bağlanmasının adaleti zedeleyeceği şüphesizdir.

Paraya ilişkin işlemler, ihdas edici (attributif) olabileceği gibi, önceki işlemin uygulanması niteliğinde (récognitif) de olabilirler. Dolayısıyla onlar, ezümle intibakın geri alınmasını izleyerek istenen para, belli aralıklarla sürekli ödenmiş ücret, ödenek ve zamlar, bir defada belli zamanda veya birden ortaya çıkan olay sonucu ödenen ikramiye, tazminat, bağış, borcun affı gibi parasal işlemler aynı durumda düşünülemezler. Eğer parasal işlemler kendi yaratmadığı hukuki durumdan sadece sonuç çıkarmakla yetiniyorsa hak doğurucu sayılamazlar Schwartzberg, L'autorité de chose décidée, S. 392); aksine, önceki işlemden sonuç çıkarmaktan öteye geçerlerse kazanılmış hakka mesnet olurlar (R. Odent, Contentieux Administratif, S. 736). Bu durumda memurun intibakının geri alınması sonucu fazla ödenmiş paranın geri istenmesi (répétition de l'indû, de trop perçus) hak doğurucu olamayan sırf parasal (pure pécuniaire) bir işlem olmaktan öteye gidemez (Prof. Waline, Droit Administratif, 1963, S. 634). Dolayısıyla 1050 ve 6183 sayılı Kanunların beş yıllık zamanasını süresi içinde idarece istirdat işlemine girişilmesi mümkündür. Esasen İçtihadı Birleştirme Kurulu geri istenecek aylık fazlasının amme alacağı olduğunu kabul etmektedir; bu görüşe rağmen memura yapılan ilk ödemedan itibaren sadece 90 günlük zamanasını süresi tanınması, genellikle teftiş, soruşturma, araştırma sonucu yanlış olduğu anlaşılacak yasaya uygun şekilde 90 günden sonraları düzeltilebilen intibak işlemlerinin parasal yönündeki uygulamasına fiilen kesinlikle engel olacağından, Yüksek Kurulca benimsenen «yanlış intibak sonucu ödenen fazla para istirdat edilebilir» kuralıyla da çelişkiye düşer.

İzahlarımız sonucu, «ilk kanunsuz intibak işleminin kanunsuzluğunu bilemeyen, iyi niyetli memurların, birkaç ay hatta birkaç yıl sonra intibaklarının geri alınması (ki yasa buna cevaz vermektedir) sonucu beklemedikleri ve taşıyamayacakları bir yük altında kalacakları, bunun ise Hukukun genel kuralları, hak ve nispet ilkesiyle bağdaşmayacağı» sorunu ortaya çıkabilir. (M. Stassinopulos, Traité des Actes Administratif, S. 294). Sözü geçen sorun, tamamıyla 521 sayılı Kanunun 71. maddesinin sağladığı imkânla, pozitif hukuk içinde, aynen Fransız Danıştay'ının bulduğu yolla (G. Jéze, Revue de Droit Public, 1937, P. 654) çözümlenebilir. Kendisine şimdiye kadar aldığı fazla paraların geri verilmesi yolunda emir tebliğ edilen, bir «mise en demeure» ile karşılaşan memur, bu işlemle birlikte veya ayrı olarak Danıştay Kanununun 71. maddesi kapsamında açacağı tam yargı davasıyla «intibakın kanunsuzluğundan idarenin kusurlu sayılmasını, kendisinin iyi niyetli olduğunu ileri sürerek, geri istenen para kadar idarenin tazminata mahkûm edilmesini, mahsubun sağlanmasını, istiyebilir (Prof. Auby-Drage, Traité de Contentieux Administratif, III, S. 215) ve Danıştay'ımız, olayın özelliğine göre idareyi geri istenen paranın tümüne veya bir kısmına mahkûm ederek Hukuk'u yerine getirebilir. İyi niyetli memurla kötü niyetlisinin, kanunu rahatça bilecek olanla bilemeyecek durumda bulunanın, cüzi aylıklı ile çok aylıklı memurun bir tutulması, Romalı ünlü Hukukçu Ulpian'un tanımlamasıyla, «herkese kendine düşeni verme=adalet» ilkesiyle asla bağdaşmaz.

Arzettiğim nedenlerle çoğunluk görüşüne karşıyım.

GEREKÇEDE KARŞI OY

XXXXXX — Gerek Fransız ve gerekse Türk İdare Hukuku müelliflerine göre geri alma idari tasarrufu yapıldığı tarihten itibaren sona ermesi diye tarif edilmiş ve yargısal iptalle amaç ve sonuç bakımından birbirinin aynı olduğu da belirtilmiş yine Fransız ve Türk Doktrininde geri almanın ilk işlemi ortadan kaldırmakla beraber bu arada doğurduğu hukuki sonuçları da etkilediği kabul edilmiştir. Esas, kararın geri alınması, istirdat ise geri almanın sonucudur. Bir sakat ve kanunsuz terfi işlemi geri alınınca bu işlemin neticesi olan ve kanunsuz ödendiği şüphesiz bulunan maaş farklarının dayanağı kalmamıştır. Bu vaziyette idare lehine bir amme alacağının doğduğunu kabul etmek zorunludur Türk ve Fransız doktrinine ve Fransız Danıştay'ının kararlarına göre dava acmak müddetine denk olması savunulan müddet

geri alma tasarrufunda düşütülmesi gerekli olan bir süredir. Türk ve Fransız idare hukuku müellifleri bu müddetin dava açmak müddetinden uzun olmaması fikrini ortaya koymuşlar ve dava açma müddetinin geri almada da esas olmasını kabul etmişlerdir. Geri alma tasarrufunda da dava açmak için gerekli olan müddetin nazarı itibara alınması, çünkü davanın dava açma müddeti içinde açılmaması halinde sakat bir tasarrufun dahi sıhhat kazandığı kabul edildiğine göre sakat bir tasarrufun da yine bu müddet içinde geri alınmaması halinde artık itibar kazanması gerekeceği fikrinin sağlam bir gerekçeye dayandığını kabul etmekle beraber Türk İdarî Teşkilâtının hususiyetleri bilhassa teftiş esasları göz önünde bulundurulursa dava açmak müddetinin geri alma konusunda çok kısa olduğunda şüphe edilemez. Bunun içindir ki biz geri alma kararının sakat tasarrufun davacıya tebliğ edildiği tarihten başlamak üzere istikrar tevhidî içtihadının ortaya koyduğu müddetler içinde ittihaz edilmesi gerekeceği fikrindeyiz. Süre geri alma tasarrufunda aranılması gereken bir koşuldur. Geri alma istikrar müddeti içinde yapılmışsa ve itiraz olunması halinde açılan dava Danıştay'ca ret edilmişse veya itiraz olunmaması dolayısıyla kesinleşmişse istirdat konusunda amme alacağı doğmuştur. Bunun içindir ki ikinci bir süre aramaya idare hukuku bakımından gerek yoktur. Amme Alacakları Kanunun koyduğu zaman aşımı hudutları içinde her zaman istirdat olunabileceği oyu ile kararın bu kısmına karşıyız.

GEREKCEDE KARŞI OY

XXXXXXX — İdare hukukunda geri alma, bir idarî tasarrufu yapıldığı tarihten itibaren ortadan kaldırır. Bu durumda geri alınan tasarrufa dayanılarak yapılmış olan ödemelerin de hukukî dayanağı ortadan kalkmış olur. Bu hukukî ilkeden hareket eden idareler, geri aldıkları idarî tasarrufla birlikte yaptıkları ödemelerin de istirdadı yoluna gitmektedirler. Esasen istirdat işlemi de bir geri almadan başka bir şey değildir. Hatta birçok hallerde geri alma sadece istirdada mü-

teveccih olabilir (Kanuna aykırı olarak ödenmiş bir ikramiye'nin geri alınmasında olduğu gibi).

Geri almanın ve istirdadın belirli sürelerle kısıtlanması ancak kanunlarda yer alacak hükümlerle mümkün olabilir. Bir kanun hükmü olmaksızın idarenin bu yetkisi dava açma süresi ile kısıtlanamaz.

Geri almanın ve istirdadın ayrı ayrı sürelerle tabi tutulmasının ise hiç bir hukukî dayanağı bulunmamaktadır. Bu nedenlerle kararın, istirdadın 90 günlük süre içinde yapılabileceği, bu süre geçtikten sonra yapılamayacağı kısmına karşıyız.

KARŞI OY

XXXXXXX — İdarî işlemlerin iptali dileği ile Danıştay'da dava açma süresinin 90 gün gibi oldukça kısa sayılabilecek bir zaman ölçüsü ile sınırlandırılmasındaki amaç, idarî işlemlerin belli bir sürenin geçmesi sonucunda dokunulmaz hale gelmesinin dolayısıyla idarî işlemlerde istikrarın sağlanmasıdır.

Ancak bazı hallerde idarî işlemlerde istikrarın korunması prensibi ne süre açısından kısıtlamalar getirilmesinde zorunluluk bulunduğu da kuşku yoktur. Örneğin memur tarifelerine ait işlemlerde üzerinden iki terfi geçmedikçe idarî istikrardan söz edilemeyeceği bir hukuk kuralı niteliğine bürünmüştür.

Hal böyle olunca hukuk kaidesine aykırılığın saptanması ve terfi ve intibak işleminin geri alınması ile onun doğuracağı mali sonucu istikrar açısından ayrı ayrı değerlendirmek ve kişiye idarî dava açmak için tanıyan 90 günlük süreyi fazla ödenmiş paraları geri isteme hakkına sahip duruma giren idare için de aynen uygulamak ve geri alma işleminin tesis edildiği tarihe göre 90 gün içinde kalan kanunsuz ödemelerin geri verilmesi lâzım geldiğini ve bu süre dışında kalanların ise geri istenemeyeceğini kabul etmek gerekir.

İçtihadı birleştirme kararının son kısmına bu nedenlerle karşıyız.

KARARNAMELER

Karar Sayısı : 7/8334

İlişik «Türkiye Zeytinyağı ve Nebatî Yağlar İhracatçıları Birliği» Tip Statüsüne Eklenen Ek Madde'nin onanması: Ticaret Bakanlığının 4/4/1974 tarihli ve 4.15/2306 sayılı yazısı üzerine, 3018 sayılı Kanunun 7 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 4/5/1974 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI
FAHRI S. KORUTÜRK

Devlet Bakanı

Başbakan B. ECEVİT Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. N. ERBAKAN Devlet Bakanı O. EYÜBOĞLU Devlet Bakanı I. H. BİRLER

Devlet Bakanı S. A. EMRE Adalet Bakanı S. KAZAN Millî Savunma Bakanı H. İSİK

İçişleri Bakanı O. ASILTÜRK Dışişleri Bakanı V. H. İSİK Maliye Bakanı Doç. Dr. D. BAYKAL

Millî Eğitim Bakanı M. ÜSTÜNDAĞ Bayındırlık Bakanı E. ÇEVİKÇE Ticaret Bakanı F. ADAK

Sağ. ve Sos. Y. Bakanı S. CİZRELİOĞLU Güm. ve Tekel Bakanı M. TÜRKMEÑOĞLU Gıda - Tarım ve Hayv. Bakanı Prof. R. ÖZAL

Ulaştırma Bakanı F. GÜLEY Çalışma Bakanı Ö. SAV Sanayi ve Tek. Bakanı A. DOĞRU

En. ve Tab. Kav. Bakanı C. KAYRA Turizm ve Tan. Bakanı O. BİRGİT İmar ve İskân Bakanı A. TOPUZ

Köv. İş. ve Koop. Bakanı M. OK Orman Bakanı A. SENER Genç. ve Spor Bakanı M. Y. METE

4/5/1974 tarihli ve 7/8334 sayılı Kararnamenin ekidir

Türkiye Zeytinyağı ve Nebatî Yağlar İhracatçıları Birliği Tip Statüsüne Bir Madde Eklenmesi Hakkında Statü

Madde 1 — Türkiye Zeytinyağı ve Nebatî Yağlar İhracatçıları Birliği Tip Statüsüne aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir

«Ek Madde — Madde politikasının takibi ve fiyat istikrarı önlemleri

den, piyasa tanzimi ile Birliğin diğer amaçlarının tahakkuku gavesiyle Yönetim Kurulunca belirlenecek ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak esaslarda, ihrac olunacak zeytinyağının beher kilosundan veya kıymetinden alınacak paralarla ayrıca bir fon teşkil edilebilir.

Fonların tahsilî usulleri ve karar organlarının tayini esasları:

I — Fon için tahsil edilecek paralar, Türkiye Zeytinyağı ve Nebatî Yağlar İhracatçıları Birliğinde ayrı bir hesapta toplanır. Zeytinyağı ihracı ile uğraşan diğer birlikler topladıkları bu paraları derhal Türkiye Zeytinyağı ve Nebatî Yağlar İhracatçıları Birliğince, İzmir'de açılacak hesaba gönderirler.

Türkiye Zeytinyağı ve Nebatî Yağlar İhracatçıları Birliğince zeytinyağı için alınacak fon hakkındaki kararlara zeytinyağı ihracı ile uğraşan diğer ihracatçı birlikleri de uyarlar.

II — 2834 sayılı Kanuna tabi Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri, ortak içi ve müdahale yolu ile aldıkları zeytinyağların ihracında bu fona para ödemezler.

III — Bu fon, Yönetim Kurullarının kararı ve bu kararın Ticaret Bakanlığınca onaylanması veya doğrudan direktif vermesi üzerine, fona konmuş olan zeytinyağının üretimi, ihracının tanzimi, pazarlanmasının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için kullanılır.»

Madde 2 — Bu Statü yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu Statü hükümlerini Ticaret Bakanı yürütür.

Başbakanlıktan

Karar Sayısı : 13495

1 — Cumhurbaşkanlığı Basın ve Halkla İlişkileri yürütmekle görevli Müşaviri İsmet Ergene'nin, Bonn Çalışma Başmüsavirliğine atanmasına ilişkin 25/1/1974 tarihli ve 13060 sayılı Kararın kaldırılarak açılan 1 inci derece kadrolu ve 150 ek göstergeli Başbakanlık Müşavirliğine, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 74 üncü maddesi uyarınca atanması uygun görülmüştür.

2 — Bu kararı Başbakan yürütür
28/5/1974

CUMHURBAŞKANI
FAHRI S. KORUTÜRK

Başbakan
B. ECEVİT